

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВДЕННО-СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

30.12.2024

м. Дніпро

№ 54/115-р/к

Справа № 128-26.13/107-21/54/17-21

Про закриття провадження
у справі

Адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 128-26.13/107-21/54/17-21 розпочатої за ознаками вчинення товариством з обмеженою відповідальністю «Запоріжгаз Збут» (ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено]) (далі – ТОВ «Запоріжгаз Збут», Товариство, Відповідач) порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», та подання Відділу досліджень і розслідувань в Запорізькій області Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 17.12.2024 № 54-03/285п з попередніми висновками у зазначеній справі,

ВСТАНОВИЛА:

1. Предмет справи

- (1) Предметом справи № 128-26.13/107-21/54/17-21 є встановлення економічно необґрунтованих (завищених) цін на природний газ для потреб населення, що містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області), що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на цьому ринку.

2. Процесуальні дії

- (2) Південно-східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) на виконання доручення Антимонопольного комітету України від 11.01.2021 № 13-01/9 (вх. Відділення від 12.01.2021 № 54-01/25К) провело дослідження щодо дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність на регіональних ринках з постачання та розподілу природного газу.
- (3) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 26.01.2021 № 54/16-рп/к

- «Про початок розгляду справи за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції» (далі – Розпорядження від 26.01.2021 № 54/16-рп/к) розпочато розгляд справи № 54/17-21 за ознаками вчинення ТОВ «Запоріжгаз Збут» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на цьому ринку.
- (4) Копія Розпорядження від 26.01.2021 № 54/16-рп/к про початок розгляду справи №54/17-21 надіслана ТОВ «Запоріжгаз Збут» листом від 27.01.2021 №54-02/276 (рекомендоване повідомлення про вручення поштового відправлення за трек-номером № 4900401520452), яка отримана ним 29.01.2021.
 - (5) На виконання доручення Голови Антимонопольного комітету України від 24.05.2021 №13-01/507 (вх. Відділення від 25.05.2021 № 54-01/325К) матеріали справи № 54/17-21 щодо ТОВ «Запоріжгаз Збут» листом Відділення від 31.05.2021 №54-02/2015 передано до Комітету для подальшого розгляду.
 - (6) Згідно із службовою запискою Департаменту досліджень і розслідувань ринків паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства Антимонопольного комітету України від 23.07.2021 № 128/01-5638 та на підставі доручення Голови Антимонопольного комітету України від 26.07.2021 № 13-01/713 матеріали справи № 54/17-21 прийнято Комітетом до провадження в установленому порядку та присвоєно новий номер справи № 128-26.13/107-21/54/17-21 відповідно до номенклатури справ.
 - (7) Антимонопольний комітет України вході розгляду справи № 128-26.13/107-21/54/17-21 направив вимоги про надання інформації до:
 - ТОВ «ЙЕ ЕНЕРГІЯ» від 22.02.2021 № 60-02/1307 та від 23.07.2021 № 128-26.13/01-11048, на які надало відповіді на вимоги листами від 05.03.2021 № 167-Сл -263-0321 та від 13.08.2021 № 167-Сл-602-3564;
 - ТОВ «ХІМ-ТРЕЙД» від 23.07.2021 № 128-26.13/01-11049, на яку надало відповідь на вимогу листом від 20.08.2021 № 20/08-5;
 - ТОВ «НІКА-АГРОТРЕЙД» від 23.07.2021 № 128-29/01-11064, на яку надало відповідь на вимогу листом від 19.09.2021 № 19/08/2021 4-1;
 - ТОВ «ФОР'ЯРД» від 23.07.2021 № 128-29/01-11065, на яку надало відповідь на вимогу листом від 13.08.2021 № 228-1308/229;
 - ТОВ «СОЛАГРО ТРЕЙД» від 23.07.2021 № 128-29/01-11066, на яку надало відповідь на вимогу листом від 12.08.2021 № 20210812-01;
 - ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг» від 09.09.2021 № 128-29/06-13219, на яку надало відповідь на вимогу листом від 04.10.2021 № 125/01-2076;
 - ТОВ «ЄВРОЕНЕРГОТРЕЙД» від 14.09.2021 № 60-02/6844 та від 28.12.2022 № 128-26.13/01-6503е, на яку надало відповіді на вимоги листами від 08.10.2021 № 1229-10/21 від 11.01.2022 № 21-01/23;
 - ТОВ «ХІМ-ТРЕЙД ЮА» від 15.02.2023 № 128-26.13/01-4060е, на яку надало відповідь на вимогу листом від 10.03.2023 № 10/03-1.
 - (8) На підставі доручення Голови Антимонопольного комітету України від 12.09.2024 № 13-01/824 (вх. Відділення від 13.09.2024 № 54-01/454К) справу № 128/26.13/107-21/54/17-21 повернуто Комітетом для розгляду за підвідомчістю до Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України.
 - (9) Відділенням у ході розгляду справи № 128-26.13/107-21/54/17-21 були направлені ТОВ «Запоріжгаз Збут» вимоги про надання інформації від 09.02.2021 №54-02/456 та від 11.11.2024 № 54-02/3225е, на які ТОВ «Запоріжгаз Збут» надані відповіді листами від 17.03.2021 № 697-Лв-1606-0321 та від 25.11.2024 № 697-Лв-542-1124.
 - (10) Також у ході розгляду справи № 128-26.13/107-21/54/17-21 Відділенням направлялась

АТ «Запоріжгаз» (Оператор газорозподільної системи) вимога про надання інформації від 11.11.2024 № 54-02/3226е, на яку АТ «Запоріжгаз» надано відповідь листом від 19.11.2024 №69001-Сл-10795-1124.

- (11) Копія подання з попередніми висновками від 17.12.2024 № 54-03/285п у справі № 128-26.13/107-21/54/17-21 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та повідомлення про проведення засідання адміністративної колегії Відділення у справі 128-26.13/107-21/54/17-21 направлені ТОВ «Запоріжгаз Збут» листами від 18.12.2024 № 54-02/3636е та № 54-02/3637е, які вручені 23.12.2024 згідно з рекомендованим повідомленням про вручення поштового відправлення за № 0600994948560.
- (12) Станом на дату прийняття рішення будь-яких зауважень чи заперечень щодо змісту подання з попередніми висновками у вказаній справі від ТОВ «Запоріжгаз Збут» до Відділення не надходило.

3. Відповідач

- (13) Відповідачем у справі є ТОВ «Запоріжгаз Збут» (ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено], адреса місцезнаходження: [інформація, доступ до якої обмежено]), яке зокрема, надає послуги з постачання природного газу.
- (14) ТОВ «Запоріжгаз Збут» є юридичною особою, здійснює свою діяльність на підставі Статуту, затвердженого рішенням одноособового учасника ТОВ «Запоріжгаз Збут» від 09.09.2019 № 09/09/2019.
- (15) Як вбачається із відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності ТОВ «Запоріжгаз Збут» є [інформація, доступ до якої обмежено] (код за КВЕД [інформація, доступ до якої обмежено]).
- (16) Згідно з постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) «Про видачу ліцензій на постачання природного газу» від 27.04.2017 № 613, ТОВ «Запоріжгаз Збут» має ліцензію на право провадження господарської діяльності з постачання природного газу на території України.
- (17) Отже, ТОВ «Запоріжгаз Збут» є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

4. Нормативно-правове регулювання

- (18) Відносини, які виникають між постачальниками та споживачами природного газу, з урахуванням їх взаємовідносин з операторами газорозподільної системи (далі – Оператор ГРМ), зокрема, регулюються:
 - Законом України «Про ринок природного газу» від 09.04.2015 № 329-VIII (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Закон України «Про ринок природного газу»);
 - Правилами постачання природного газу, затвердженими постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2496 та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1382/27827 (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Правила постачання природного газу);
 - Кодексом газотранспортної системи, затвердженим постановою НКРЕКП від 30 вересня 2015 року № 2493 та зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1378/27823 (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Кодекс газотранспортної системи, Кодекс ГТС);
 - Кодексом газорозподільних систем, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1379/27824 (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Кодекс газорозподільних систем, Кодекс ГРМ);
 - Типовим договором розподілу природного газу, затвердженим постановою НКРЕКП

від 30.09.2015 № 2498, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1384/27829 (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Типовий договір розподілу природного газу);

- Типовим договором постачання природного газу побутовим споживачам, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2500, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1386/27831 (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Типовий договір постачання природного газу побутовим споживачам);
- Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 № 867 (втратило чинність з 20.05.2021) (далі – Положення від 19.10.2018 № 867).

5. Визначення монопольного (домінуючого) становища

- (19) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (далі – Методика), Відділенням здійснено дослідження становища ТОВ «Запоріжгаз Збут» на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області), з урахуванням пункту 2.2 Методики та відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за результатами якого встановлено наступне.

5.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (20) У відповідності до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання, група суб'єктів господарювання, конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається, (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання.
- (21) Об'єктом для визначення монопольного (домінуючого) становища є:
- ТОВ «Запоріжгаз Збут», яке у період з 01.11.2020 по 31.01.2021 надавало послуги з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області);
 - послуги з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області).
- (22) Інша господарська діяльність ТОВ «Запоріжгаз Збут», крім надання вказаних послуг, не є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища.

5.2. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (23) У відповідності до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (24) У відповідності до пункту 4.2 Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (25) З метою встановлення товарних меж ринку, цільовим товаром щодо визначення

- ринкового становища ТОВ «Запоріжгаз Збут» визначено природний газ.
- (26) Природний газ є стандартизованим товаром, який за своїми споживчими та фізико-хімічними показниками не має товарів-замінників.
 - (27) Якість та інші фізико-хімічні характеристики природного газу, який постачається, повинні відповідати вимогам ДСТУ 5542-87 «Гази горючі природні для промислового і комунально-побутового призначення. Технічні умови» (втратив чинність з 01.01.2022), коду ДК 021:2015 за Єдиним закупівельним словником 09120000-6 – газове паливо; 09123000-7 – природний газ, положенням Кодексу газотранспортної системи, Кодексу газорозподільних систем.
 - (28) Параметри природного газу повинні відповідати параметрам основного потоку в газотранспортній системі України. За розрахункову одиницю поданого природного газу приймається один кубічний метр природного газу, приведений до стандартних умов.
 - (29) Жоден інший товар за ознаками взаємозамінності, визначеними Методикою, не може замінити природний газ для задоволення потреб населення - побутових споживачів.
 - (30) Для визначення відповідного ринку та оцінки ринкових позицій суб'єктів господарювання, крім аналізу об'єктивних характеристик відповідного товару, також проаналізовано структуру пропозиції та попиту, а також умови обороту природного газу на ринку газу.
 - (31) У результаті проведеного аналізу з'ясовано, що на стадії руху природного газу від видобувних компаній та суб'єктів господарювання, які здійснюють імпорту природного газу, їх пропозиція зустрічається з попитом оптових продавців або постачальників, які в подальшому реалізують цей газ споживачам.
 - (32) Тобто, товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище, є природний газ.

5.3. Перелік основних покупців (споживачів, користувачів)

- (33) Пунктом 1.3 Методики визначено, що *споживач* – юридична чи фізична особа, яка здійснює діяльність з придбання та використання товарів, послуг, робіт на відповідному товарному (товарних) ринку (ринках).
- (34) Відповідно до глави 1 розділу I Кодексу ГРМ *споживач природного газу (споживач)* – фізична особа, фізична особа-підприємець або юридична особа, об'єкти якої в установленому порядку підключені до/через ГРМ Оператора ГРМ, яка отримує природний газ на підставі договору постачання природного газу з метою використання для власних потреб, зокрема в якості сировини, а не для перепродажу.
- (35) *Побутовий споживач* – споживач, що є фізичною особою та придбаває природний газ з метою використання для власних побутових потреб, у тому числі для приготування їжі, підігріву води та опалення своїх житлових приміщень, що не включає професійну та комерційну діяльність.
- (36) Отже, споживачами послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області) є фізичні особи, які придбають природний газ з метою використання для власних побутових потреб, тобто побутові споживачі.

5.4. Визначення товарних меж ринку

- (37) У відповідності до пунктів 5.1-5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (38) Пунктом 1.3 Методики визначено, що *ринок товару (товарний ринок)* – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

- (39) Відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» *ринок природного газу* – сукупність правовідносин, що виникають у процесі купівлі-продажу, постачання природного газу, а також надання послуг з його транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору), послуг установки LNG.
- (40) Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» *постачання природного газу* – господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і полягає в реалізації природного газу безпосередньо споживачам на підставі укладених з ними договорів.
- (41) *Постачальник природного газу* – суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із постачання природного газу (стаття 1 вищезазначеного Закону).
- (42) Згідно із розділом III Правил постачання природного газу підставами для постачання природного газу побутовому споживачу, зокрема, є:
- наявність у побутового споживача договору розподілу природного газу, укладеного з Оператором ГРМ, до газорозподільної системи якого підключений об'єкт споживача, та присвоєння споживачу Оператором ГРМ персонального ЕІС-коду як суб'єкту ринку природного газу;
 - наявність у побутового споживача укладеного з постачальником договору постачання природного газу побутовим споживачам та дотримання його умов;
 - включення споживача до Реєстру споживачів постачальника у відповідному розрахунковому періоді.
- (43) Згідно з частиною першою статті 12 Закону «Про ринок природного газу» постачання природного газу здійснюється відповідно до договору, за яким постачальник зобов'язується поставити споживачеві природний газ належної якості та кількості у порядку, передбаченому договором, а споживач зобов'язується оплатити вартість прийнятого природного газу в розмірі, строки та порядку, передбачених договором. Якість та інші фізико-хімічні характеристики природного газу визначаються згідно із нормативно-правовими актами.
- (44) Постачання природного газу побутовим споживачам здійснюється на підставі типового договору, що затверджується Регулятором та оприлюднюється в установленому порядку.
- (45) Типовий договір постачання природного газу побутовим споживачам є публічним і є договором приєднання, що укладається з урахуванням вимог статей 633, 634, 641, 642 Цивільного кодексу України на невизначений строк шляхом приєднання споживача до умов цього договору.
- (46) Відповідно до умов Типового договору постачання природного газу побутовим споживачам постачальник зобов'язаний обчислювати і виставляти рахунки споживачу за поставлений природний газ відповідно до вимог, передбачених цим договором.
- (47) Враховуючи наведене, товарними межами ринку у справі є послуги з постачання природного газу для потреб населення.

5.5. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (48) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (49) При остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.
- (50) Згідно із пунктом 1.3 Методики територіальними (географічними) межами ринку є територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої споживач може задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.

- (51) Відповідно до пункту 25 розділу III Правил постачання природного газу побутовий споживач має право на вільний вибір постачальника та безоплатну зміну постачальника.
- (52) Однак, підпунктом 3 пункту 3 Положення від 19.10.2018 № 867, що діє з 01.11.2018 було покладено до 01.08.2020 спеціальні обов'язки на постачальників природного газу, які придбали природний газ у НАК «Нафтогаз України» відповідно до цього положення, - постачати такий природний газ побутовим споживачам, релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності).
- (53) При цьому, постачальники зі спецобов'язками здійснювали діяльність з постачання природного газу побутовим споживачам у межах території провадження діяльності з розподілу природного газу відповідних суб'єктів господарювання, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації операторів газорозподільних систем, з якими відповідні постачальники зі спецобов'язками пов'язані відносинами контролю у значенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (54) Засновником ТОВ «Запоріжгаз Збут» в період до 26.04.2021 було **акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Запоріжгаз»** (ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено], адреса місцезнаходження: [інформація, доступ до якої обмежено]), яке здійснювало розподіл природного газу в межах території своєї ліцензійної діяльності, а саме міста Запоріжжя та Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області) де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Запоріжгаз». Вищевказане надає ТОВ «Запоріжгаз Збут» певні переваги над конкурентами (доступ до бази споживачів тощо).
- (55) У зв'язку із втратою чинності Положення від 19.10.2018 № 867, починаючи з 01 серпня 2020 року у постачальників зі спецобов'язками відсутній обов'язок постачати природний газ побутовим споживачам, а у споживачів виникла можливість обирати постачальника, в тому числі, й за ціновим критерієм.
- (56) На відміну від інших учасників ринку, котрі надають послуги з постачання природного газу для потреб населення у межах Запорізької області та є конкурентами Товариства. ТОВ «Запоріжгаз Збут» отримало від свого засновника – АТ «Запоріжгаз» особисті дані всіх побутових споживачів газу (база споживачів) та інформацію про обсяги споживання.
- (57) Як наслідок, зазначені побутові споживачі, зокрема у межах Запорізької області, не обирали суб'єкта господарювання, який надалі буде надавати їм послуги з постачання природного газу, проте автоматично стали отримувати таку послугу від ТОВ «Запоріжгаз Збут».
- (58) Оскільки більшість споживачів ТОВ «Запоріжгаз Збут» знаходяться у межах Запорізької області, то саме в цих територіальних (географічних) межах потенційно можуть бути негативні наслідки від вчинення ТОВ «Запоріжгаз збут» порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
- (59) Враховуючи вищезазначене, територіальними (географічними) межами ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення є територія Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області).

5.6. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (60) У відповідності до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових

відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

- (61) Протягом серпня – грудня 2020 року на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення відбулися зміни у нормативно-правовому регулюванні діяльності постачальників природного газу, зокрема у зв'язку з втратою чинності Положення від 19.10.2018 № 867.
- (62) Починаючи з серпня 2020 року у постачальника зі спеціальними обов'язками відсутній обов'язок постачати природний газ побутовим споживачам (на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 19.08.2020 № 740 «Про внесення змін до Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу», яка набрала чинності з 21.08.2020).
- (63) Відтак ринок постачання природного газу в період серпня 2020 року – грудня 2020 року є потенційно конкурентним, що надає можливість споживачам природного газу обирати між кількома постачальниками, у тому числі за ціновим критерієм.
- (64) У період з 01.08.2020 по 30.09.2020 ціна на природний газ для населення встановлювалася постачальниками природного газу за порядком, що зазначений у Положенні від 19.10.2018 № 867, тобто за принципом формування ціни постачальниками природного газу під час виконання спеціальних обов'язків, а саме – з урахуванням вартості природного газу, витрат на послуги транспортування природного газу (доступ до потужності) та торговельної надбавки (націнки), що не перевищує 2,5 % ціни природного газу.
- (65) Плановий розрахунок роздрібної ціни природного газу для потреб населення у період з 01.08.2020 року по 30.09.2020 року за таким порядком здійснювався у зв'язку з тим, що хоча 01.08.2020 закінчився строк дії покладення (виконання) спеціальних обов'язків постачальниками природного газу згідно з Положенням від 19.10.2018 № 867, проте статус постачальника зі спеціальними обов'язками Відповідач втратив лише з моменту набрання чинності постанови Кабінету Міністрів України від 19.08.2020 № 740, а саме з 21.08.2020.
- (66) Згідно із положеннями абзацу третього пункту 34 Розділу III Правил постачання природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2496, зміна ціни на природний газ може здійснюватися виключно з 01 числа місяця. У зв'язку з чим, постачальники природного газу у період 01.08.2020 по 30.09.2020 (включно) здійснювали постачання природного газу для потреб побутовим споживачам за ціною, яка формувалася за принципом, що діяв під час виконання спеціальних обов'язків.
- (67) У період з 01.10.2020 по 31.12.2020 постачальники природного газу здійснювали розрахунок цін на реалізацію природного газу для побутових споживачів за ціною, яка формувалася з урахуванням: вартості закупівлі природного газу у постачальника (оптового продавця), вартості потужності транспортування магістральними газопроводом, планових витрат на плановий місяць постачання та планової рентабельності [до 10 % від планових витрат в розрахунку на тисячу кубометрів, не враховуючи витрати на закупівлю та транспортування (тобто рентабельність від загальної вартості тисячі кубометрів – до 0,5 %)], з урахуванням кон'юнктури ринку та податків згідно діючого законодавства.
- (68) При цьому, зазначені зміни в законодавстві, які впливали на підходи до ціноутворення Відповідача, не вплинули на сукупність товарно-грошових відносин між Відповідачем і споживачами, про що свідчить аналіз Відділенням частки суб'єкта господарювання на ринку постачання природного газу в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області). Так, частка на ринку ТОВ «Запоріжгаз Збут» з 01.08.2020 (на початок нормативно-правових змін) й до 31.12.2020 суттєво не змінилася.
- (69) Разом з тим, слід зазначити, що на початку 2021 року відбулися нові зміни у

нормативно-правовому регулюванні, ціни для постачальників природного газу на умовах постачальників зі спеціальними обов'язками знову змінилися і стали зрегульованими, що вплинуло на зниження цін реалізації відповідними суб'єктами господарювання, у тому числі ТОВ «Запоріжгаз Збут» - з 9,902218 грн/м³ до 6,99 грн/м³.

- (70) Отже, часовими межами даного ринку визначено період з **01.08.2020 по 31.12.2020**, упродовж якого відбулося суттєве підвищення цін, за якими ТОВ «Запоріжгаз Збут» надавало послуги з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області), при незмінній структурі ринку у цей період часу.

5.7. Розрахунок частки суб'єкта господарювання на ринку

- (71) Листом від 19.11.2024 № 69001-Сл-10795-1124 АТ «Запоріжгаз» повідомило, що кількість побутових споживачів (точок приєднання об'єктів абонентів), яким АТ «Запоріжгаз» здійснювало розподіл природного газу у межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області) становить:

- серпень 2020 року – [інформація, доступ до якої обмежено];
- вересень 2020 року – [інформація, доступ до якої обмежено];
- жовтень 2020 року – [інформація, доступ до якої обмежено];
- листопад 2020 року – [інформація, доступ до якої обмежено];
- грудень 2020 року – [інформація, доступ до якої обмежено].

- (72) Листом від 17.03.2021 №697-Лв-1606-0321 ТОВ «Запоріжгаз Збут» повідомило, що кількість побутових споживачів (точок приєднання об'єктів абонентів), яким ТОВ «Запоріжгаз Збут» здійснювало постачання природного газу становить:

- серпень 2020 року – [інформація, доступ до якої обмежено];
- вересень 2020 року – [інформація, доступ до якої обмежено];
- жовтень 2020 року – [інформація, доступ до якої обмежено];
- листопад 2020 року – [інформація, доступ до якої обмежено];
- грудень 2020 року – [інформація, доступ до якої обмежено].

- (73) Частка товару на зазначеному ринку ТОВ «Запоріжгаз Збут» по кількості побутових споживачів (точок приєднання об'єктів абонентів) становить:

- серпень 2020 року – 99,99%;
- вересень 2020 року – 99,99%;
- жовтень 2020 року – 99,99%;
- листопад 2020 року – 99,98%;
- грудень 2020 року – 99,79%.

- (74) В цілому, частка ТОВ «Запоріжгаз Збут» на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області) у період з 01.08.2020 по 31.01.2021 становила 99,95%.

5.8. Бар'єри вступу на ринок

- (75) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

- (76) Пунктом 1.3 Методики визначено, що **бар'єри вступу на ринок** – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (77) Відповідно до пункту 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (78) Згідно із статтею 11 Закону України «Про ринок природного газу», з метою забезпечення загальносупільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, на суб'єктів ринку природного газу у виключних випадках та на визначений строк можуть покладатися спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.
- (79) Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносупільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 № 867.
- (80) Відповідно до підпункту 1 пункту 3 Положення від 19.10.2018 № 867 до 01.08.2020 на акціонерне товариство «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» було покладено, зокрема, такі спеціальні обов'язки:
- 1) продавати природний газ постачальникам природного газу для потреб побутових споживачів, релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та державного підприємства України «Міжнародний дитячий центр «Артек» (далі – постачальники зі спецобов'язками) на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням;
 - 2) постачати природний газ побутовим споживачам, релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та державному підприємству України «Міжнародний дитячий центр «Артек», постачання яким у відповідному періоді (місяці постачання) не здійснює інший постачальник (у тому числі інший постачальник із спеціальними обов'язками відповідно до цього Положення), на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням;
 - 3) придбавати природний газ у господарських товариств, 100 % акцій (паїв, часток) яких належать державі або іншому господарському товариству, єдиним акціонером якого є держава (ПАТ «Укргазвидобування», акціонерне товариство «Державне акціонерне підприємство «Чорноморнафтогаз», для формування ресурсу природного газу для побутових споживачів, релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності), державного підприємства України «Міжнародний дитячий центр «Артек» на умовах та у порядку, що визначені Положенням.
- (81) При цьому, згідно із Положенням від 19.10.2018 № 867 постачальники зі спецобов'язками здійснювали діяльність з постачання природного газу побутовим споживачам у межах території провадження діяльності з розподілу природного газу відповідних суб'єктів господарювання – операторів газорозподільних систем, з якими відповідні постачальники зі спецобов'язками пов'язані відносинами контролю у значенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (82) Починаючи з 01 серпня 2020 року у постачальників зі спецобов'язками відсутній обов'язок постачати природний газ побутовим споживачам, а у споживачів виникла можливість обирати постачальника, у тому числі й за ціновим критерієм.
- (83) Відповідно до інформації, оприлюдненої на офіційному веб-сайті Національної

комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, ліцензіатами з постачання природного газу у досліджуваній період було більше 800 суб'єктів господарювання.

- (84) Відтак, ринок постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області) є потенційно конкурентним, що надає можливість споживачам природного газу обирати між кількома постачальниками, у тому числі за ціновим критерієм.
- (85) Зазначене мало б забезпечити функціонування ринку на конкурентних засадах, встановити рівні умови для усіх учасників ринку та зробити цей ринок прозорим і відкритим.
- (86) Разом з тим, за 3 місяці існування відкритого ринку послуг з постачання природного газу лише незначна частина населення змінила свого постачальника газу.
- (87) Бар'єрами для вступу потенційних конкурентів ТОВ «Запоріжгаз Збут» на ринок послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області) є, зокрема:
 - економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних фінансових ресурсів для придбання відповідного обладнання для організації надання таких послуг;
 - адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю отримання ліцензії на постачання природного газу;
 - організаційні - незначний строк існування відкритого ринку внаслідок чого існує недостатня обізнаність споживачів про можливість зміни постачальника та наявні побоювання щодо застосування діючим постачальником або відповідним Оператором ГРМ певних санкцій та заходів впливу (нарахування неіснуючої заборгованості під час остаточних розрахунків, погрози відключення від газу тощо).
- (88) Відповідно до пункту 9.3 Методики наявності хоча б одного бар'єру вступу на ринок, що не може бути подоланий суб'єктом господарювання протягом 1-2 років унаслідок неможливості компенсації за цей час витрат, необхідних для вступу на ринок, розглядається як ознака того, що суб'єкт господарювання не є потенційним конкурентом.
- (89) Отже, існують певні бар'єри для вступу потенційних конкурентів ТОВ «Запоріжгаз Збут» на відповідний ринок.

5.9. Установлення монопольного (домінуючого) становища ТОВ «Запоріжгаз Збут»

- (90) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
 - на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (91) Згідно з частиною другою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» монопольним (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35 відсотків, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції.
- (92) Враховуючи вищенаведене, ТОВ «Запоріжгаз Збут» у період з 01.08.2020 по 31.12.2020 займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області) з часткою 99,95% на цьому

ринку.

6. Обставини справи

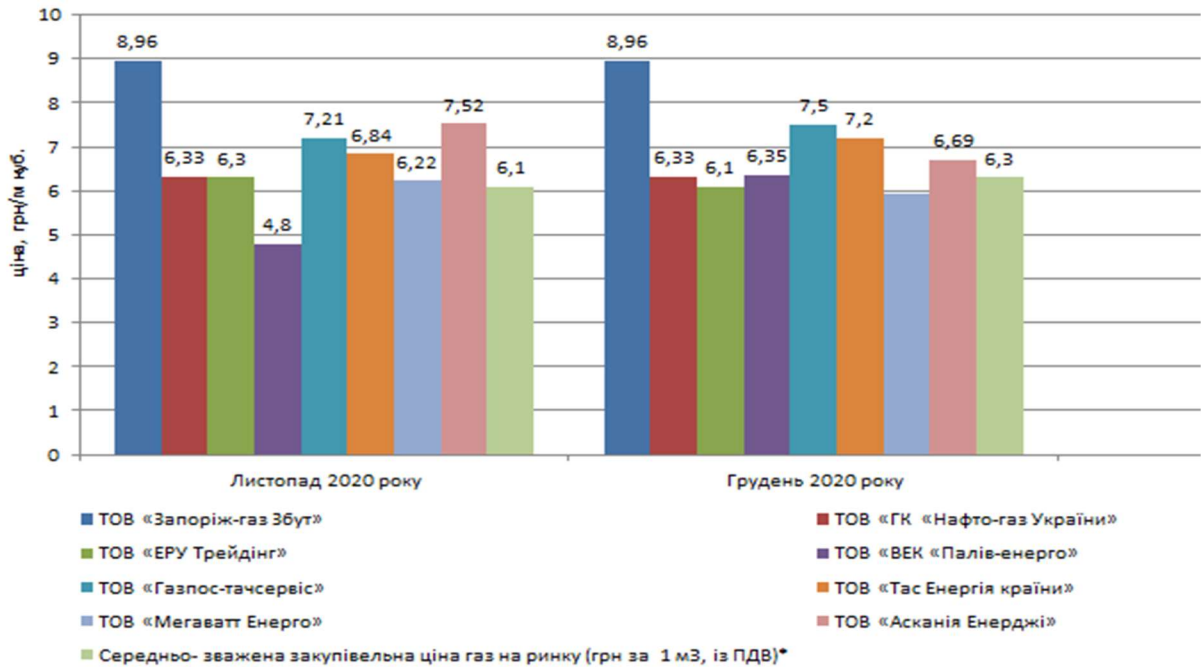
- (93) Правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, визначаються Законом України «Про ринок природного газу».
- (94) Відповідно до Закону України «Про ринок природного газу» ринок природного газу охоплює сукупність правовідносин, що виникають у процесі купівлі-продажу, постачання природного газу, а також надання послуг з його транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору), послуг установки LNG.
- (95) Природний газ, нафтовий (попутний) газ, газ (метан) вугільних родовищ та газ сланцевих товщ, газ колекторів щільних порід, газ центрально-басейнового типу (далі - природний газ) – суміш вуглеводнів та неуглеводневих компонентів, що перебуває у газоподібному стані за стандартних умов (тиск – 760 міліметрів ртутного стовпчика і температура – 20 градусів за Цельсієм) і є товарною продукцією (стаття 1 Закону України «Про ринок природного газу»).
- (96) Природний газ використовується як товар, призначений для кінцевого споживання (для задоволення побутових потреб населення: приготування їжі, підігріву води та опалення приміщень, а також у стисненому вигляді для заправлення автотранспортних засобів на автомобільних газонаповнювальних компресорних станціях), і в якості сировини (у хімічній промисловості, зокрема при виробництві мінеральних добрив, а також при виробництві теплової енергії).
- (97) Незалежно від напрямів його використання, природний газ як товар надходить на ринок України внаслідок пропозиції оптових продавців (вітчизняні газовидобувні підприємства, імпортери або власники ресурсу природного газу, які зберігають його в підземних газосховищах).
- (98) Згідно з частиною другою статті 12 Закону України «Про ринок природного газу» постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим Законом.
- (99) Відповідно до умов Типового договору постачання природного газу побутовим споживачам та Правил постачання природного газу постачальник зобов'язується публікувати на сайті (і в передбачених законодавством випадках у засобах масової інформації) детальну інформацію про зміну ціни на природний газ за п'ять днів до введення її у дію.
- (100) Крім того, Правилами постачання природного газу передбачено, що зміна ціни на природний газ може здійснюватися виключно з «першого» числа місяця.
- (101) Отже, якщо постачальник має намір змінити ціну на газ за договором постачання з побутовим споживачем, він зобов'язаний повідомити про це споживача не пізніше як за п'ять днів до початку відповідного місяця постачання, коли така нова ціна буде введена в дію.
- (102) Відсутність у побутових споживачів інформації щодо зміни розміру цін на природний газ до введення їх в дію може обмежити можливість вибору побутовими споживачами того чи іншого постачальника природного газу, зокрема, за ціновим критерієм, та, як наслідок, призвести до спотворення конкуренції на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області) та ущемлення інтересів побутових споживачів.
- (103) Відділення проаналізувало інформацію щодо цін на природний газ для потреб населення, розміщену на офіційному вебсайті ТОВ «Запоріжгаз Збут» за посиланням <https://zp.gaszbut.com.ua> [Акт про встановлення факту розміщення інформації від

21.01.2021 № 1 з додатком (скриншот вебсайту) на 3-х аркушах].

- (104) Відділенням встановлено, що крім ТОВ «Запоріжгаз Збут» в територіальних межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області) діяльність з постачання природного газу для потреб населення у досліджуваний період також фактично здійснюють та потенційно можуть здійснювати, зокрема, наступні суб'єкти господарювання:
- товариство з обмеженою відповідальністю «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України» ([інформація, доступ до якої обмежено]; ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено], сайт - <https://gas.ua>) (далі – ТОВ «ГК «Нафтогаз України»);
 - товариство з обмеженою відповідальністю «Еру Трейдинг» ([інформація, доступ до якої обмежено]; ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено], сайт – <http://eru.com.ua>) (далі – ТОВ «Еру Трейдинг»);
 - товариство з обмеженою відповідальністю «Вільна енергетична компанія «Палівернерго» ([інформація, доступ до якої обмежено]; ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено], сайт – <https://www.vek.energy>) (далі – ТОВ «ВЕК «Палівернерго»);
 - товариство з обмеженою відповідальністю «Газпостачсервіс» ([інформація, доступ до якої обмежено]; ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено], сайт – <http://gaspostach.com>) (далі – ТОВ «Газпостачсервіс»);
 - товариство з обмеженою відповідальністю «Тас Енергія Країни» ([інформація, доступ до якої обмежено]; ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено], сайт – <http://tasenergy.com.ua>) (далі – ТОВ «Тас Енергія країни»);
 - товариство з обмеженою відповідальністю «Мегаватт Енерго Сервісна компанія» ([інформація, доступ до якої обмежено]; ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено], сайт – <http://docs.megawatt.store>) (далі – ТОВ «Мегаватт Енерго»);
 - товариство з обмеженою відповідальністю «Асканія Енерджі» ([інформація, доступ до якої обмежено]; ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено], сайт – <https://ascania.energy>) (далі – ТОВ «Асканія Енерджі») (далі разом – Постачальники).
- (105) З огляду на те, що вказані суб'єкти господарювання здійснюють постачання природного газу для потреб населення в межах території України, в тому числі в межах Запорізької області, ТОВ «Запоріжгаз Збут» та Постачальники є конкурентами на відповідному ринку.
- Разом з тим, з огляду на частку ТОВ «Запоріжгаз Збут», яку воно займало на досліджуваному ринку, Товариство не зазнавало значної конкуренції з боку інших учасників ринку.
- (106) З урахуванням змін у законодавстві, що наведені у пунктах 61 - 67 цього рішення, у Відділення виникли питання щодо ціноутворення у Відповідача саме за період з 01.11.2020 по 31.12.2020, оскільки саме у цей період Відповідачем було суттєво підвищено роздрібну ціну на природний газ для побутових потреб населення.
- (107) На Діаграмі 1 та в Таблиці 1 відображена динаміка роздрібних цін ТОВ «Запоріжгаз Збут» та Постачальників на природний газ для потреб населення з листопада 2020 року по грудень 2020 року (згідно з даними веб-сайту Міністерства фінансів України – <https://index.minfin.com.ua/ua/tariff/gas/dealer/>), а також вказана середньозважена закупівельна ціна природного газу на ринку (згідно з даними вебсайту ТОВ «Українська енергетична біржа» – <https://www.ueex.com.ua/>) (всі ціни на Діаграмі 1 та в Таблиці 1 зазначено в грн/м³).
- (108) Середньозважена закупівельна ціна природного газу на ринку газу (ціна місячного

ресурсу) розраховується шляхом ділення загальної вартості укладених на ТОВ «Українська енергетична біржа» угод з урахуванням ПДВ щодо купівлі-продажу даного ресурсу на суму обсягів купівлі-продажу даного ресурсу за результатами укладених угод протягом усього періоду його продажу.

Діаграма 1. Динаміка цін на природний газ для потреб населення

Таблиця 1. Інформація щодо цін на природний газ для потреб населення

Період	Роздрібні ціни на природний газ для населення в розрізі Постачальників (грн/м³, із ПДВ)								Середньо зважена закупівельна ціна газу на ринку (грн/м³, із ПДВ)*
	ТОВ «Запоріж-газ Збут»	ТОВ «ГК «Нафто-газ України»	ТОВ «ЕРУ Трейдінг»	ТОВ «БЕК «Палів-енерго»	ТОВ «Газпос-татсервіс»	ТОВ «Тас Енергія країни»	ТОВ «Мегаватт Енерго»	ТОВ «Асканія Енерджі»	
Листопад 2020 року	8,96	6,33	6,3	4,80	7,21	6,84	6,22	7,52	6,1
Грудень 2020 року	8,96	6,33	6,1	6,35	7,5	7,2	5,95	6,69	6,3

*Середньозважені ціни місячного ресурсу природного газу за результатами електронних біржових торгів на Українській енергетичній біржі

- (109) За результатами проведеного аналізу динаміки цін на природний газ для потреб населення Відділенням встановлено, що у період листопада 2020 року – грудня 2020 року пропозиції ТОВ «Запоріжгаз Збут» на природний газ для потреб населення були значно вищими порівняно із цінами його конкурентів на ринку (дивись Діаграму 1 та Таблицю 1).
- (110) Цінові пропозиції ТОВ «Запоріжгаз Збут» на природний газ для потреб населення з листопада 2020 року по грудень 2020 року в середньому перевищували ціни його конкурентів на ринку:
- ТОВ «ГК «Нафтогаз України» на 2,65 грн за 1 м³ (39,9%);
 - ТОВ «ЕРУ Трейдінг» на 2,77 грн за 1 м³ (42,6%);
 - ТОВ «БЕК «Палівенерго» на 3,1 грн за 1 м³ (50,1%);
 - ТОВ «Газопостачсервіс» на 1,73 грн за 1 м³ (22,9%);
 - ТОВ «Тас Енергія країни» на 1,99 грн за 1 м³ (27,4%);

- ТОВ «Мегаватт Енерго» на 2,87 грн за 1 м³ (44,7%);
 - ТОВ «Асканія Енерджі» на 2,14 грн за 1 м³ (29,9%).
- (111) Наведені обставини, а саме встановлення економічно необґрунтованих (завищених) цін на природний газ для потреб населення, мали ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області), що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на цьому ринку.
- (112) У зв'язку з цим, розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 26.01.2021 № 54/16-рп/к розпочато розгляд справи № 54/17-21 за ознаками вчинення товариством з обмеженою відповідальністю «Запоріжгаз Збут» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на цьому ринку.
- (113) Як зазначалось в пункті 6 цього рішення, матеріалам справи № 54/17-21 прийнятим Антимонопольним комітетом України до розгляду, присвоєно новий номер справи № 128-26.13/107-21/54/17-21.
- (114) Під час розгляду справи № 128-26.13/107-21/54/17-21 Відділенням встановлено таке.
- (115) Складовими роздрібних тарифів (цін) ТОВ «Запоріжгаз Збут» на природний газ для потреб населення є ціна закупки природного газу (вартість природного газу), тариф оператора газотранспортної системи на послуги транспортування природного газу (доступ до потужності) та торгівельна надбавка (націнка).
- (116) Відповідно до інформації ТОВ «Запоріжгаз Збут» Товариство у період серпень - січень 2021 року:
- природний газ для потреб населення закуповувало у [інформація, доступ до якої обмежено] (попередня назва [інформація, доступ до якої обмежено]) ([інформація, доступ до якої обмежено]; ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено]) за договором купівлі-продажу природного газу від [інформація, доступ до якої обмежено] № [інформація, доступ до якої обмежено] (далі – Договір купівлі-продажу);
 - послугу з транспортування природного газу [послугу договірної (замовленої) потужності] отримувало у [інформація, доступ до якої обмежено] відповідно до договору транспортування природного газу від [інформація, доступ до якої обмежено] № [інформація, доступ до якої обмежено] (далі – Договір з транспортування).
- (117) Також ТОВ «Запоріжгаз Збут» цим же листом надало Відділенню за зазначений період копії:
- актів приймання-передачі природного газу до Договору купівлі-продажу (в яких зазначено закупівельну вартість природного газу),
 - актів наданих послуг до Договору з транспортування (в яких зазначено тариф на послугу договірної (замовленої) потужності),
 - наказів про встановлення цін на природний газ, що використовується для потреб населення.
- (118) Інформація щодо роздрібних цін на природний газ для потреб населення та їх складових [вартість закупівлі природного газу для потреб населення, вартість доступу до потужності (транспортна складова), торгівельна націнка] ТОВ «Запоріжгаз Збут» у період серпень - січень 2021 року наведена у Таблиці 2 та на Діаграмі 2.

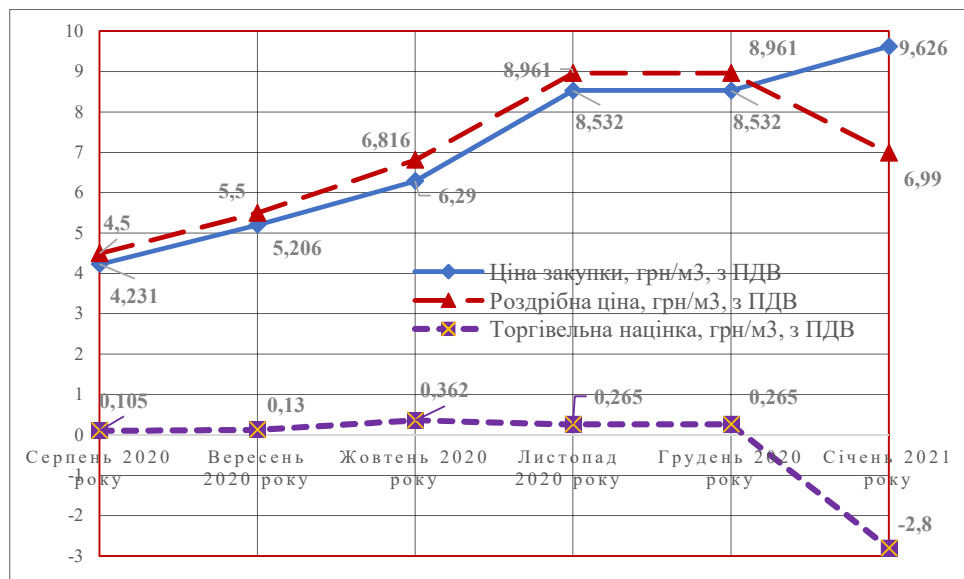
Таблиця 2. Динаміка зміни у ТОВ «Запоріжгаз Збут» роздрібних цін на природний

газ для потреб населення та її складових в період серпень 2020 року – січень 2021 року

Структура витрат роздрібної ціни	Одиниця виміру	Серпень 2020 року	Вересень 2020 року	Жовтень 2020 року	Листопад 2020 року	Грудень 2020 року	Січень 2021 року
Роздрібна ціна, з ПДВ	грн/м ³	4,500	5,500	6,816	8,961	8,961	6,99
Ціна закупки, з ПДВ	грн/м	4,231	5,206	6,290	8,532	8,532	9,626
Вартість доступу до потужності, з ПДВ	грн/м ³	0,164	0,164	0,164	0,164	0,164	0,164
Торгівельна націнка*	грн/м ³	0,105	0,130	0,365	0,265	0,265	-2,8
	відсоток	2,48%	2,50%	5,80%	3,11%	3,11%	-29,09%

* торгівельна націнка (у відсотках) – до ціни закупки природного газу

Діаграма 2. Динаміка роздрібних цін на природний газ для потреб населення та її складових ТОВ «Запоріжгаз Збут» в період серпень 2020 року – січень 2021 року

- (119) Як вбачається з даних Таблиці 2, ціна закупки природного газу є основною складовою тарифів (цін) ТОВ «Запоріжгаз Збут» на природний газ для потреб населення, її питома вага у структурі витрат досліджуваної роздрібної ціни становить 92 – 95 % (в залежності від розрахункового періоду). Тому зміна (підвищення) закупівельної ціни на природний газ об'єктивно впливатиме на зміну (підвищення) роздрібної ціни на природний газ для потреб населення.
- (120) При цьому, даними, наведеними в Таблиці 2, підтверджується, що, як зазначено в пунктах 64 - 65 цього рішення, в період серпень – вересень 2020 року Товариство формувало роздрібні ціни на природний газ для потреб населення за принципом, встановленим в Положенні від 19.10.2018 № 867 для постачальників природного газу зі спеціальними обов'язками, тобто з урахуванням торговельної надбавки (націнки), що не перевищує 2,5% закупівельної ціни природного газу.
- (121) Тобто, у серпні – вересні 2020 року ринок природного газу для потреб населення в територіальних межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області) фактично був зрегульованим.

- (122) У період жовтня 2020 року – грудня 2020 року ТОВ «Запоріжгаз Збут» здійснювало розрахунок цін на реалізацію природного газу для побутових споживачів за принципом: вартість закупівлі природного газу у постачальника (оптового продавця), вартість доступу до потужності (транспортна складова), планові витрати на плановий місяць постачання та планова рентабельність – 9,09 % від планових витрат в розрахунку на тисячу кубометрів (не враховуючи витрати на закупівлю та транспортування, тобто рентабельність від загальної вартості тисячі кубометрів – до 0,5 %), з урахуванням кон'юнктури ринку та податків згідно діючого законодавства.
- (123) За результатами аналізу встановлених ТОВ «Запоріжгаз Збут» роздрібних цін на природний газ для потреб населення на період жовтень – грудень 2020 року встановлено таке.
- (124) **У жовтні 2020 року порівняно із вереснем 2020 року у ТОВ «Запоріжгаз Збут»:**
- роздрібна ціна природного газу для потреб населення зросла з 5,50 грн/м³ до 6,816 грн/м³, тобто на 1,316 грн/м³ (близько на 23,9 %),
 - ціна закупки природного газу для потреб населення зросла з 5,206 грн/м³ до 6,29 грн/м³, тобто на 1,084 грн/м³ (близько на 20,8%).
 - торгівельна націнка [співвідношення планових витрат Товариства (з урахуванням планового прибутку 9,09% до цих витрат) до вартості закупівлі природного газу] у вказаний період становила 5,8%;
 - різниця між показником зростання роздрібної ціни природного газу для потреб населення (в грн/м³) та показником зростання ціни закупки природного газу (в грн/м³) становила 0,232 грн/м³.
- (125) Таким чином, підвищення ціни реалізації природного газу для потреб населення у жовтні 2020 року порівняно із вереснем 2020 року, а саме з 5,50 грн/м³ до 6,816 грн/м³ (тобто на 1,316 грн/м³) було обумовлене ростом ціни оптової закупівлі ТОВ «Запоріжгаз Збут» природного газу для потреб населення у вказаний період з 5,206 грн/м³ до 6,29 грн/м³ (тобто на 1,084 грн/м³).
- (126) Значне зростання роздрібної ціни ТОВ «Запоріжгаз Збут» на природний газ для потреб населення відбулося у листопаді 2020 року, яка залишилась на такому ж рівні і в грудні 2020 року.
- (127) **У листопаді 2020 року порівняно із жовтнем 2020 року у ТОВ «Запоріжгаз Збут»:**
- роздрібна ціна природного газу для потреб населення зросла з 6,816 грн/м³ до 8,961 грн/м³, тобто на 2,145 грн/м³ (близько на 31,5%),
 - ціна закупки природного газу для потреб населення зросла з 6,29 грн/м³ до 8,532 грн/м³, тобто на 2,242 грн/м³ (близько на 35,6%),
 - торгівельна націнка (з урахуванням планового прибутку 9,09% до планових витрат Товариства) у вказаний період становила 3,11%,
 - різниця між показником зростання роздрібної ціни природного газу для потреб населення (в грн/м³) та показником зростання ціни закупки природного газу (в грн/м³) мала від'ємне значення та становила -0,1 грн/м³.
- (128) Таким чином, підвищення ціни реалізації природного газу для потреб населення у жовтні 2020 року порівняно із вереснем 2020 року, а саме з 6,816 грн/м³ до 8,961 грн/м³ (тобто на 2,145 грн/м³) було обумовлене ростом ціни оптової закупівлі ТОВ «Запоріжгаз Збут» природного газу для потреб населення у вказаний період з 6,29 грн/м³ до 8,532 грн/м³ (тобто на 2,242 грн/м³).
- (129) **У грудні 2020 року порівняно із листопадом 2020 року у ТОВ «Запоріжгаз Збут»:**
- роздрібна ціна природного газу для потреб населення не змінилась і залишилась на рівні попереднього періоду - 8,961 грн/м³, тобто показник росту ціни становив 0 грн/м³,
 - ціна закупки природного газу для потреб населення не змінилась і залишилась на рівні попереднього періоду - 8,532 грн/м³, тобто показник росту ціни становив 0 грн/м³,

- торгівельна націнка у вказаний період залишилась на рівні попереднього періоду - 3,11%.
- (130) Додатково необхідно зазначити, що внаслідок законодавчих змін ринок постачання природного газу в період серпня 2020 року – грудня 2020 року є потенційно конкурентним, оскільки споживачі природного газу можуть обирати між кількома постачальниками, у тому числі за ціновим критерієм.
- (131) При цьому, дії ТОВ «Запоріжгаз Збут», які полягали у підвищенні в жовтні – грудні 2020 року ціни на природний газ для потреб населення, були б можливими і за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (132) Відділенням проведено аналіз цін реалізації природного газу оптових продавців на оптовому ринку реалізації природного газу, який є конкурентним, у досліджуваний період.
- (133) Відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» оптовий продавець – суб'єкт господарювання, який реалізує природний газ оптовому покупцю або постачальнику на підставі договору купівлі-продажу.
- (134) За результатами аналізу інформації щодо оптових цін на природний газ у досліджуваний період, отриманої від Антимонопольного комітету України листом від 20.09.2024 № 128/26.13/03-9161е (вх. Відділення від 26.09.2024 № 54-01/477К), Відділенням встановлено, що середньозважена ціна, по якій ТОВ «Фор'ярд» здійснювало реалізацію природного газу на оптовому ринку природного газу покупцю становила:
 - **у вересні 2020 року** [інформація, доступ до якої обмежено] грн за 1 тис м³ без ПДВ (з ПДВ [інформація, доступ до якої обмежено] грн за 1 тис м³), тобто ціна 1 м³ природного газу становила [інформація, доступ до якої обмежено] грн з ПДВ, тоді як ціна реалізації ТОВ «Запоріжгаз Збут» природного газу для потреб населення у вересні 2020 року становила 5,50 грн/м³.
 - **у жовтні 2020 року** становила [інформація, доступ до якої обмежено] грн за 1 тис м³ без ПДВ (з ПДВ [інформація, доступ до якої обмежено] грн за 1 тис м³), тобто ціна 1 м³ природного газу становила [інформація, доступ до якої обмежено] грн з ПДВ, тоді як ціна реалізації ТОВ «Запоріжгаз Збут» природного газу для потреб населення у жовтні 2020 року становила 6,816 грн/м³.
 - **у листопаді 2020 року** становила [інформація, доступ до якої обмежено] грн за 1 тис м³ без ПДВ (з ПДВ [інформація, доступ до якої обмежено] грн за 1 тис м³), тобто ціна 1 м³ природного газу становила [інформація, доступ до якої обмежено] грн з ПДВ тоді як ціна реалізації ТОВ «Запоріжгаз Збут» природного газу для потреб населення у листопаді 2020 року становила 8,961 грн/м³.
- (135) Таким чином, ціни реалізації природного газу побутовим споживачам ТОВ «Запоріжгаз Збут» відповідали цінам реалізації природного газу оптових продавців, які здійснюють реалізацію природного газу на оптовому ринку, який в свою чергу є конкурентним, а в деяких випадках навіть були меншими за ціну реалізації природного газу оптових продавців.
- (136) Необхідно зауважити, що ціна реалізації природного газу на оптовому ринку не залежить від мети придбання та категорій споживачів, яким буде здійснюватися постачання природного газу в майбутньому після купівлі природного газу.
- (137) При цьому, слід зазначити, що Кабінет Міністрів України постановою від 18.01.2021 № 25 установив з 1 лютого 2021 року на період дії карантину, але не довше ніж до 31 березня 2021 року, граничну ціну на природний газ за договорами постачання між побутовими споживачами та постачальниками, у тому числі постачальником «останньої надії», на рівні 6,99 грн/м³ (з урахуванням податку на додану вартість та плати за транспортування магістральними газопроводами до внутрішніх точок виходу з газотранспортної системи).
- (138) Також, необхідно зазначити, що Товариством було змінено ціну на природний газ для потреб населення у січні 2021 року з 8,961 грн/м³ до 6,99 грн/м³. Тобто, ціна

зменшилась на -1,971 грн/м³, що є на -22 % менше від попередньої ціни.

- (139) Частиною першої статті 6 Господарського кодексу України передбачено, що загальними принципами господарювання, зокрема, є свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом тобто суб'єкти господарювання, що здійснюють свою діяльність на території України мають право на вільний вибір контрагентів.
- (140) Враховуючи вищенаведене та те, що Відділенням під час розгляду справи № 128-26.13/107-21/54/17-21 досліджено становище ТОВ «Запоріжгаз Збут» у період з 01.08.2020 по 31.12.2020 на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області), яке мало ознаки монопольного (домінуючого) з часткою 99,95% на цьому ринку, то необхідно зазначити наступне.
- (141) Відділенням була встановлена ринкова частка ТОВ «Запоріжгаз Збут» на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення у межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області) у період з 01.11.2020 по 31.12.2020 (2 місяців). При цьому, слід врахувати, що зазначена частка використовується для доведення домінування суб'єкта господарювання на ринку, коли утримання такої частки є досить стабільним, тобто незмінним впродовж достатнього періоду часу. При цьому, не слід зважати на тимчасові зміни у зростанні ринкових часток, які є результатом нетривалих конкурентних дій, в тому числі з незалежних (зовнішніх) факторів (чинників) від монополіста.
- (142) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку саме по собі не є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції. Лише дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (143) Враховуючи наведене, встановлення ТОВ «Запоріжгаз Збут» економічно необґрунтованих цін на природний газ для потреб населення, що призвело до негативних наслідків для побутових споживачів у межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області), у період з 01.11.2020 по 31.12.2020 (2 місяців), що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на відповідному ринку, не доведено.
- (144) Таким чином, склад порушення у вигляді зловживання вказаним суб'єктом господарювання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області) у період з 01.11.2020 по 31.12.2020, відсутній.

7. Заперечення Відповідача та їх спростування

- (145) Копію подання з попередніми висновками від 17.12.2024 № 54-03/285п у справі № 128-26.13/107-21/54/17-21 направлено ТОВ «Запоріжгаз Збут», листом від 18.12.2024 № 54-02/3636е, який вручений 23.12.2024 згідно з рекомендованим повідомленням про вручення поштового відправлення за № 0600994948560.
- (146) Станом на дату прийняття рішення будь-яких зауважень чи заперечень щодо змісту подання з попередніми висновками у вказаній справі від ТОВ «Запоріжгаз Збут» до Відділення не надходило.

8. Правова кваліфікація дій Відповідача

- (147) Абзацом четвертим пункту 2 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» передбачено, що справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких розпочато до дня набрання чинності цим законом, розглядаються відповідно до законодавства, яке діяло до дня набрання чинності цим законом, тобто в редакції до 01.01.2024.
- (148) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (149) Згідно із частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (150) У ході розгляду справи № 128-26.13/107-21/54/17-21 Відділенням не доведено вчинення ТОВ «Запоріжгаз Збут» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського, Приазовського районів та села Темирівка Гуляйпільського району Запорізької області) у період з 01.11.2020 по 31.12.2020 (2 місяців), що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на цьому ринку.
- (151) Відповідно до статті 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (в редакції, чинній на момент виникнення правовідносин, тобто до 01.01.2024) за результатами розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органи Антимонопольного комітету України приймають рішення, в тому числі, про закриття провадження у справі.
- (152) Згідно зі статтею 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (в редакції, чинній на момент виникнення правовідносин) розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо, зокрема, не доведено вчинення порушення.

У зв'язку з наведеним, керуючись статтями 7, 12¹ і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (в редакції, чинній на момент виникнення правовідносин, тобто до 01.01.2024), пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, зі змінами та 36 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження

Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (зі змінами та доповненнями) [в редакції, чинній на момент виникнення правовідносин, тобто до 01.01.2024], адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Закрити провадження у справі № 128-26.13/107-21/54/17-21.

Голова адміністративної колегії

Лариса ГРЕЧАНА